

Slovenski dom

Štev. 162

V Ljubljani, v četrtek, 17. julija 1941-XIX

Leto VI.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Nezadržno nadaljevanje bojov na Vzhodu

Pri obupnih protinapad h so Sovjeti imeli hude izgube

Hitlerjev glavni stan, 17. julija. Uradno vojno poročilo nemškega vrhovnega poveljstva pravi:

Vojne operacije na vzhodu se uspešno nadaljujejo. Na mnogih točkah je naš sovražnik pri protinapadih hude izgube.

Kakor je bilo že v posebnem poročilu objavljeno, je polkovnik Mölders s svojo eskadrilo sestrelil večeraj nadaljnjih 5 sovjetskih letal in s tem dosegel v letalski bitki svojo 101. zmago.

Budimpešta, 17. julija. s. Madžarsko vrhovno poveljstvo poroča uradno:

Naši oklepni oddelki so skupaj z nemškimi četami uspešno napadli in odbili sovjetske zadnje straže.

Propagandni urad madžarske vojske poroča, da so madžarske čete, ki nastopajo v Podolju, morale prestat in zlomiti številne poskuse odpora s strani sovjetskih čet, ki so pri svojih protinapadih dobivale podporo močnih oklepnih oddelkov. Madžarski oklepni oddelki so skupaj z nemškimi oddelki dokazali tudi pri tej priliki, da so vredni vojaških izročil madžarskega naroda. S preziranjem nevarnosti, ki je vzbujalo občudovanje tudi v nemškem poveljstvu, so gladko odbili vsak protinapad. Številni ujetniki pripovedujejo, da je 12. sovjetski armadni zbor pod poveljstvom generala Ivanova zadnje dni imel zelo hude izgube.

Romunsko bojišče, 17. julija. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča, da so romunske čete večeraj zjutraj vdrle v Kišinev, glavno mesto bivše romunske Besarabije. To se je zgodilo po silovitih bojih v osrednji Besarabiji.

Berlin, 17. julija. s. Nemški poročevalski urad javlja, da je nemško letalstvo predvečerašnjem zbil v zraku in na tleh vsega skupaj 148 sovjetskih letal.

Isti vir poroča, da je eden največjih uspehov nemškega letalstva bilo popolno uničenje sovjetske informacijske službe ter desorganizacija velikega števila vrhovnih, višjih in nižjih poveljstev. Tako so bile bojujoče se čete odrezane od svojih poveljnikov. Ujeti častniki pripovedujejo, da je bila informacijska služba pripravljena v nered že v prvih 36 urah po nemškem bombardiranju pošt ter brzojavnih in telefonskih prog.

Helsinki, 17. julija. s. Finski tisk prinaša razna poročila o napredovanju nemško-finskih čet, ki da vedno bolj ogražajo Sovjete za hrbtom. Listi poudarjajo, da finske čete na južnem delu finskega bojišča zdaj dopolnjujejo veličastno bitko, ki se razvija na področju Leningrada. Po teh poročilih sega skrajni rob bitke od Novgoroda, severno od Ilmenskega jezera do Dvine in do Ladoškega jezera. Vsa poročila se ujemajo v tem, da je zagon nemških in finskih čet silovit, odpor Sovjetov pa obupen in da so

izgube v ljudeh ter oklepem materialu ogromne. Nemški sturmoglavci za bojno črto neusmiljeno rušijo utrdbe in uničujejo motorna vozila, ki so jih Sovjeti razpostavili tam. Večina ogromnih gozdov v severni Estoniji gori. Med številnimi sovjetskimi žepi po Estoniji in pred Leningradom je zdaj pretrgana sleherni zveza.

Druga finska poročila zatrjujejo, da je bila utrjena črta na Karelijski ožini prebita na več točkah in da Finci že prodirajo na ozemlje med Ladoškim jezerom in Finskim zalivom, da pa jih pri tem brez potrebe napadajo rezerve, ki jih sovjetsko poveljstvo razpostavlja v črto ne-prenemoma ter v neurejenem obilju. Po teh vesteh so nemški motorizirani oddelki že mimo Novgoroda in imajo pod nadzorstvom progo iz Leningrada v Moskvo.

Oddelki nemškega in finskega letalstva neprenehoma preletavajo zahodno estonsko obalo, kjer je še polno gnezd sovjetskega odpora. Pri nekem takem poletu je bilo zadetih sedem sovjetskih torpedovk in rušilcev. Znatno je bilo poškodovano neko letališče in v zrak je zletelo več hiš, kjer so bila skladišča streliva. Na odseku pri Hangou imajo boji še vedno značaj dolgočasnega topniškega dvoboja.

Berlin, 17. julija. s. Kakor javlja Nemški poročevalski urad, so nemška letala 15. julija zvečer napadla tovarno in premenjalno postajo južno od Leningrada. Zadeti so bili tiri in veliko tovornih voz. Velike eksplozije so pokazale, da je bil zadet vlak streliva. Pri drugem napadu so bombe padle na tovarni vlak, pri katerem je bilo nekaj voz z bencinom. Izbruhnilo so hudi požari. Eno nemško letalo je bilo nalahko poškodovano od eksplozije zadetih ciljev.

Južno od Vitebska je po poročilu DNB predvečerašnjim potekala velika bitka, ki se je končala z zajemem več tisoč nasprotnih vojakov. Južno od Vitebska so Sovjeti zbrali ostanke svojega še uporabnega topništva in so ponovi obstrlevali nemške kolone na pohodu. Takoj je odgovorilo nemško topništvo ter onesposobilo za boj sovjetske baterije po vrsti. Medtem so nemški pehotni oddelki napredovali onstran Dnjeptra ter so predvečerašnjim zjutraj zamenjali oklepne enice, ki so do tega trenutka odbijale vse sovjetske protinapade. Sovjeti so menili, da se oklepne enote umikajo in so prešli v napad, pa so zadeli na sveže nemške polke. Proti poldnevno so bili docela pobiti.

Vojno poročilo štev. 405

Vsak dan - letalski napadi na Tobruk

Uradno vojno poročilo št. 405. pravi: Severna Afrika: Italijanska in nemška letala so zopet zadela z bombami utrdbe, baterije in pristaniške naprave v Tobruku. Ostali oddelki nemških letal so bombardirali sovražna letališča.

Sovražnik je izvedel polete nad nekatere kraje v Cirenajki. Eno angleško letalo je bilo sestreljeno od protiletalskega topništva v okolici Bardije.

Prve čete hrvaških vojakov in mornarjev odhajajo na rusko fronto

Zagreb, 17. julija. s. Jutri bodo v Nemčijo odpotovali trije bataljoni Hrvatov in tri skupine topništva. Vse skupaj bo potem poslano na rusko fronto. Vrhovni hrvaški vojskovodja general Kvaternik je večeraj zjutraj pregledal pri Varaždinu te čete in jim izrekel navdušen pozdrav. Poslovilne manifestacije so se udeležili zastopniki vojaških in vstajniških oblasti, načelnik italijanskega vojaškega zastopstva na Hrvaškem general Oxilia in vojaški odposlanec polkovnik Epp. Nemško vojsko je

zastopal general Glaise von Horstenau. Manifestacija je potekala v ozračju hudega navdušenja. Prvi odedek hrvaških mornarjev bo odpotoval danes v neko pristanišče ob Crnem morju.

Bolgarija ne zbira vojske za napad na Turčijo

Sofija, 16. julija. s. Bolgarska uradna agencija poroča: Nekateri tuje poročevalske družbe, med njimi sovjetska agencija Tass, so razširile novico, da se na turški meji baje zbirajo bolgarske čete in da potekajo priprave za napad na Dardanele. Z najpristojnejšega mesta smo pooblaščen, da odločno zanikamo ta obvestila, katerih razvidni namen je izpodkopavati bolgarsko-turške odnose. Miro-ljubno stališče Bolgarije do Turčije je dovolj poznano. Prijateljsko razmerje med Bolgarijo in Turčijo, ojačeno po nedavni bolgarsko-turški izjavi, je ostalo nedotaknjeno.

Izgube med angleškim civilnim prebivalstvom zaradi letalskih napadov

Rim, 17. julija. s. Angleška vlada je večeraj uradno sporočila, da znaša število mrtvih med civilnim prebivalstvom zaradi letalskih napadov od 1. januarja lani do konca junija letos 41.900 število ranjenih pa 52.678.

Pomen bivanja ameriških častnikov v Gibraltaru

Berlin, 17. julija. s. »Börsen Zeitung« poroča, da so v Gibraltar dospeli ameriški vojaški strokovnjaki. List pripominja, da je treba navzočnost ameriških vojaških zastopnikov v angleškem oporišču spraviti v zvezo z Rooseveltovimi načrti. Eden od teh načrtov določa, da bi Združene države zasedle razne španske in portugalske otoke v Atlantskem morju. Jasno je, da si hoče ameriški predsednik preskrbeti poleg Islandije še druga oporišča na robu Evrope, Anglija pa te njegove namene z vsemi silami podpira. Toda niti najdržnejši njegovi načrti ne bodo mogli preprečiti neizogibnega, t. j. poraza Anglije.

Poostreni nastopi proti Judom v Zagrebu

Zagreb, 17. julija. s. Hrvaški listi poročajo, da se je v Zagrebu začelo ojačeno biščenje glede Judov, ker se niso držali določil glede nošnje predpisanih znakov in drugih ukrepov, ki se jih tičejo. Zaradi tega so že poslali preko skupino 400 Judov na prisilno delo.

»SLOV. DOM« v vsako hišo!

Želi, da bi Portugalska ohranila Azorske in Cap Verdске otoke. Pri tem pa je opozoril na Rooseveltove besede, ki je izjavil, da je nujno, da ostanejo oporišča na Atlantiku v »prijateljskih rokah«. Zato pa ameriška vlada nima nobenih napadalnih namenov proti portugalskim posestim, pač pa se ameriška vlada tokrat odločno drži načel o zakoniti obrambi.

Italijanska vojska je zapustila Ogulin

Zagreb, 17. julija. s. Včeraj so italijanski vojaški oddelki zapustili hrvaško mesto Ogulin med toplim pozdravljanjem prebivalstva, ki je še enkrat hotelo dati duška svoji ljubezni do Italije in do njene hrabre vojske.

Iz Karlovca poročajo, da so tja dospeli novi oddelki hrvaških ujetnikov iz Italije, tako da se je zdaj večina Hrvatov vrnila. Ujetniki hvatijo dobro ravnanje, ki so ga bili deležni od italijanskih oblasti.

V dvajsetih dneh zbil 500 letal

Berlin, 17. julija. s. Lovski oddelk nemškega letalskega podpolkovnika Möldersa je med 22. junijem in 12. julijem v vojni proti Rusom sestrelil 500 sovjetskih letal. Oddelk je pri teh velikanskih uspehih izgubil samo tri lastna letala. Kakor poroča DNB iz pristojnega vira, je Möldersov oddelk dosegel 12. julija že svojo 1200. zmago od začetka vojne.

Vesti 17. julija

Objavljeno je bilo uradno poročilo o mrtvih in ranjenih žrtvah angleškega letalskega napada na Messino v noči od 14. na 15. julij. Seznam obsega vsega 27 imen. Štirje ljudje so bili mrtvi, 23 pa ranjeni.

Osrednje glasilo hitlerjevske stranke prinaša članek znanega narodnosocialističnega pisatelja Bruna Brehma. Pisec primerja čete bivše ruske carske armade s sovjetskimi vojakmi. Po njegovih ugotovitvah ni med tedanjim in med sedanjo rusko mladino možna nobena primerja. Rusov iz leta 1914 in 1917 ni več. Boljševizem je v 23 letih zadušil starega ruskega duha ter z načini in uspehi, kakor jih do danes ne pomnimo na svetu, izkoreninil iz te mladine sleherni staro duhovno vrednoto. Posledice tega dela vidimo v sedanjem vojskovanju.

Neka poročila iz Združenih držav pravijo, da so se številna sovjetska ministrstva in najvažnejši uradi baje že preselili iz Moskve v mesto Kazan, ki leži 700 km vzhodno od prestolnice.

Nemški letalski podpolkovnik Moelders, ki ga neko nemško vojno poročilo imenuje najmagovitejšega pilota-lovca na svetu in prvega častnika nemške vojske, je dobil od Hitlerja najvišje možno odlikovanje za hrabrost in sicer kolajno hrastove vejice z meči in briljanti na viteškem križu odlikovanja reda Železnega križa.

Španski vojaški oblastem je bil izročen bivši rdeči politični komisar v Barceloni José Martorell, ki je obdolžen večjega števila umorov, ropov in tatvin med državljansko vojno. Obtožnica pravi, da je v ječi Monzonu sam ubil pet nacionalistov, dal ustreliti devet civilnih gardistov ter organiziral v Barbastru pokol svojih političnih nasprotnikov.

Kakor poroča sovjetski tisk, je sovjetska vlada sklenila ojačiti v svoji vojski politično propagando, ker je to potrebno zaradi sedanje vojne. Pri vsaki najmanjši vojaški enoti bodo imenovani politični komisarji, ki so zastopniki stranke v vojski. Njihova naloga je skrbeti za strogo izvajanje zapovedi, skrbeti za politično vzgojo vojaštva, preganjati vse, ki ne delajo časti sovjetski vojski. Vsako zapoved morata hkratu in v soglasju pri vsakem odloku izdajati vojaški poveljnik in politični komisar.

Dopisniki švicarskih listov poročajo iz Londona, da je sovjetska vlada zahtevala od Anglije, naj ta kjerkoli na evropski celini izkrci svoje čete, da bi zaposlile Nemčijo na novem bojišču. Po sodbi angleških krogov bi zdaj bil čas, da Anglija pokaže svoje novo orožje, med njimi novo vrsto tankov »Valentina«, ki so najmočnejši na svetu.

Nemški poročevalski urad javlja, da je nemško poveljstvo med osvajanjem Krete spustilo s padali na otok tudi tri protestantske pastore in dva katoliška duhovnika, da bi takoj lahko nudili tolažbo padlim in ranjenim. Dva duhovnika sta pri tem izgubila življenje.

Portugalski državni obračun za leto 1940 izkazuje 164 milijonov eskudov prebilka. V vseh preteklih dvajsetih letih so letni obračuni izkazovali vsega skupaj le 155 milijonov prebilka. Prebitek bo država dala za ojačanje mornarice in za izredne izdatke, ki jih prinaša sedanja vojna.

Iz Londona poročajo, da je angleško pomorako poveljstvo sklenilo da ne bo več objavljalo pomorskih izgub, in sicer iz vojaških razlogov. Hitler je na predlog vrhovnega poveljnika nemške vojske maršala Brauchitscha odlikoval z viteškim križem odlikovanja reda Železnega križa armadnega generala Ruofa in divizijskega generala Hoechnega.

Švicarski listi poročajo, da se je diplomatski zbor iz Moskve baje že preselil v mesto Gorki pod Uralom.

Bolgarska zbornica je dobila v odobritev zakon, ki pooblašča državno banko, da lahko takoj izda za 8 milijard levov novih bankovcev.

Za novega španskega poslanika v Berlinu je imenovan José Finat de Mayalde. Nastopil bo službo v nekaj dneh.

Da Združene države res sodelujejo s komunizmom in njegove sisteme v vsem odobravajo, je dokaz to, da je ameriška komunistična stranka sprejela resolucijo, v kateri pravi, da popolnoma odobrava Rooseveltovo politiko.

Madžarski minister za obrambo je izdal odlok glede zatemanje po zahodnih predelih Madžarske in v Budimpešti. Zatemanje se začne ob 23. uri.

Statistični urad nemške vlade pravi, da je žetev v poglavitnih kmetijskih državah Evrope bila povsod večja kakor lani.

Nenadni odstop japonske vlade

Po uradnih zatrdilih odstop ne pomeni spremembe v dosednji japonski politiki

Tokio, 17. julija. s. Uradno poročajo, da je vsa japonska vlada odstopila.

Kakor pravi agencija Domei, je vlada odstopila, da bi naredila mesto drugi vladi, ki bi mogla biti z uspehom kos notranjemu in mednarodnemu položaju.

Po nalogu cesarja bo vlada kneza Konoja še vedno opravljala tekoče posle. Poročilo o odstopu vlade je bilo izdano 40 minut potem, ko se je knez Konoja vrnil od avdicije pri cesarju. Razgovor s cesarjem je trajal dvajset minut.

Nove ameriške vojne priprave

Ameriški vojaški voditelji trdijo, da vojna sila Združenih držav ne sme ostati nezaposlena...

Washington, 17. julija. s. Roosevelt in njegov krog sodelavcev vedno bolj pospešujejo priprave za vojno in poseg Amerike v vojno. Del ameriškega tiska, ki pravi, da izraža mnenje ogromne večine ameriškega ljudstva, sicer skuša na vse načine preprečiti vstop Amerike v vojno, toda vlada izdaja celo vrsto odredb in predlogov v kongresu in vsi kažejo na to, da se ameriški imperializem pripravlja na obsežen poseg v evropske zadeve, seveda tako, da bo zadoščeno ameriškim težnjam po čim večji posesti važnih oporišč na tistem ozemlju, ki je še pod angleško oblastjo.

Ameriški senatu je vlada te dni dostavila nov zakonski predlog, ki določanja vojaška pooblastila predsedniku Rooseveltu spreminja v toliko, da naj Roosevelt dobi pooblastila, da bi neomejeno podaljšal vojaško službo in da bi lahko pošiljal ameriško vojsko tja, kjer bi bilo to potrebno, samo da bi se lahko reklo, da gre za obrambo zahodne polute. Voditelji parlamentarne večine pa so se sešli pred razpravo o tem zakonu in so odklonili drugi del tega zakona, ki govori o pošiljanju ameriških čet na tuja oporišča. Zakonski načrt je bil tedaj okrnjen in gre torej samo za to, da se vojaška služba podaljša. Ta Rooseveltov poraz je precej pomemben, še večja pa je v tem oziru zmaga tiste skupine članov kongresa, ki je proti posegu v vojno. Izolacionisti v parlamentu izjavljajo, da se je tokrat prvič zgodilo, da so tudi Rooseveltovi pristaši morali bolj vpoštevati razpoloženo prebivalstvo in da niso mogli iti v svojem izizvanju predaleč. Rooseveltov pristaš Georges Morris, ki v senatu zastopa Nebraska in ki je bil vedno odločen Rooseveltov pristaš, se tokrat ni mogel strinjati z Rooseveltom ter je bil proti dodatku, ki daje Rooseveltu pravico, da po-

šilja svoje čete, kamor hoče. Morris je rekel, da mora biti proti temu zakonskemu načrtu, kajti ameriška vlada mora izpolniti svoje obljube, ki jih je dala vojnim obveznikom. Senator Johnson je tudi zavzel opozicijsko stališče in izjavil, da je Roosevelt sklenil podaljšati vojaški rok zaradi tega, ker želi državo spraviti v vojno.

Toda ameriški vojaški krogi skušajo uveljaviti svoje nazore. Tako je načelnik generalnega štaba kopne vojske Georges Marshall opozoril kongres in vojaški odbor na kongresu, da bi bilo zelo neumestno, če bi v vseh bodočih akcijah morala ostati kopna vojska ob strani in bi vojaški oddelki nezaposleni. Kopna vojska namreč ni sodelovala pri zasedbi Islandije, kajti Islandijo so zasedli mornarji in mornariški strelci. Tako postopanje pa obseja v brezdelje dve tretjini ameriških izvežbanih oddelkov in tri četrtine častnikov in če bi se ta način uporabe oborožene sile nadaljeval, tedaj bi to lahko pomenilo pravo narodno žalost za Ameriko.

Včeraj pa je zopet govoril mornariški minister Knox, ki je rekel, da ne obstaja noben sporazum med ameriško in angleško vojno mornarico. Ameriške ladje opravljajo samo patrolno službo v območjih, ki jih je določil Roosevelt. Ameriške vojne ladje nimajo nobenih stikov z angleškimi. Toda ameriške vojne ladje spremljajo tiste prevozne ladje, ki vozijo oskrbo na Islandijo. Ameriški listi pišejo, da je na Islandiji 40.000 mož ameriške mornarice in za tako močno posadko je treba dovažati precej potrebščin. Prevoz na Islandijo pa bo tudi zahteval, da bo še več ameriških trgovskih ladij izločenih iz trgovskega prometa.

Državni podtajnik v zunanjem ministrstvu Sumner Welles je izjavil med drugim, da Amerika

Nova dragocena pridobitev vseučiliške knjižnice

Velikodušen dar Eksk. Visokega Komisarja Graziolija

Ljubljana, 16. julija.

Ze nekajkrat so imele naše kulturne ustanove, posebno pa naša najvišja znanstvena institucija — vseučiliška knjižnica, priliko, da med svoje dosedanje dragocene zbirke uvrste darila, ki so jim jih darovali razne italijanske znanstvene ustanove. Posebno naša vseučiliška knjižnica je bila že večkrat deležna posebne pozornosti italijanskega kulturnega sveta.

Tudi sedaj je dobila ta naša največja knjižnica posebno dragocen dar, ki ji ga je poklonil Eksk. Visoki Komisar Emilio Grazioli. Visoki predstavnik italijanskih oblasti je namreč daroval knjižnici bogato izbran knjižni dar. So to publikacije Italijanske Akademije, in sicer nje prideljenega »Narodnega središča za studij Rinasciment« v Firenzi. Razen tega je Eksk. Grazioli daroval še nekaj del znanega pisatelja Giovannija Papinija, odličnega sodelavca te ustanove. Vseučiliška knjižnica je na ta način obogatena razen ostalega še z vsemi številskimi revije »La Rinascente«, ki jo vodi G. Papini. Revija je posvečena dobi italijanske zgodovine, ki sega od Petrarka do Michelangela, in ki je dala evropski omiki nov obraz.

Od samostojnih spisov, ki jih izdaja gornja ustanova, je Eksk. Visoki Komisar daroval še naslednje spise v numeriranih eksemplarjih: »Poezie Giuliana da Medicia« (izdal G. Fatini, 1939), delo »Glasbene slovesnosti v Firenzi medicesej« (izdal F. Ghisi, 1939), »Pismo Cosima L. de Medicis« (izdal G. Spini, 1940), po R. Paoliju oskrbljeni prevod velikega H. Woelflinovega dela »Klasicna umetnost Rinasciment« (1941) in G. Cammellijevo študijo o bizantinskem učenjaku Manuolu Chrysolarasu, enem izmed začetnikov humanizma v Italiji (1941). Te publikacije primerno dopolnjuje »Medicejska bibliografija«, ki jo je sestavil S. Camerani (1940). Lepemu daru se pridružuje še G.

Novice iz Države

Deveta mednarodna razstava filmske umetnosti bo odprta v Benetkah 30. avgusta. Trajala bo 15 dni. Na njej bodo poleg Italije in Nemčije razstavljali še številni drugi evropski narodi in Japonska. Ze zdaj vlada za to razstavo veliko zanimanje in sicer ne samo zaradi njenega obsega pač pa tudi zaradi kakovosti filmskega traku, ki ga bo filmska industrija nove Evrope razkazovala pri tej priliki v Benetkah.

Vojni ranjenci dobivajo cigarete zastoni. »Službeni list« prinaša odlok, ki vsebuje naslednji edini člen: Finančnemu ministru je dana možnost, da dovoli za časa sedanje vojne v skladu s členom 56, zakona z dne 21. januarja 1929-VII, št. 67, prodajo domačih tobačnih izdelkov po znižanih cenah, in sicer organizacijam in društvom izključno v ta namen, da jih potem razdele zastoni vojnim ranjenecem, ki se zdravijo po bolnišnicah Kraljevine Italije.

Nova velika bolnišnica v Splitu. Po volji Dučaja je splitski prefekt začel dela za zgraditev nove velike bolnišnice v Splitu. Pri tej svečanosti so bili navzoči poveljnik splitske posade, zvezni tajnik in zastopniki drugih oblasti. Prefekt Zerbino je imel govor, v katerem je zlasti poudaril, da je graditev bolnišnice v Splitu nov dokaz, kako veliko skrb je Italija posvetila zlasti socialnemu vprašanju. Prefektove besede so navzoči delavci sprejeli z navdušenim odobravanjem in z rimskim pozdravom.

Skrivno tovarno mila so odkrili nadzorstveni organi neke sredi polja v napolski okolici. Pri delu so zaloti tri delavce, ki so se ukvarjali s tem prepovedanim poslom, in jih takoj zaprli. V tej čudni milarni sredi polja so našli kar 15 metrskih stotov mila, ki je bilo že popolnoma izdelano in pripravljeno za prodajo, seveda tudi nasrkivaj. Lastnik te tovarne je bil že večkrat prej kaznovani Vincenzo Cacace, ki so ga tudi že izsledili. Vsi bodo pršli pred sodišče zaradi verižništva z masšobami in skrivnega izdelovanja mila.

Zaradi potrebnega varčevanja z gumijem je bila te dni izdana nova odredba, ki določa, da avtomobili ne smejo več voziti po cestah s tolikšno hitrostjo, kakor prej, kajti pri hitri vožnji se gumijaste cevi na kolesih bolj obrabijo, kakor če avtomobil vozi počasnjeje. »Agenzia d'Italia e dell'Impero« poroča, da je bila določena največja dovoljena hitrost za avtomobile, avtobuse in trolleybuse in sicer takole: Lahki avtomobili smejo voziti podnevi s hitrostjo do 60 km na uro, hitrost pa se mora zmanjšati sorazmerno z obtežitvijo tudi do 20 km na uro. Ponoči pa je največja dovoljena hitrost od 50 do 20 km na uro tudi za avtobuse in trolleybuse, ki so v javni službi. Tako hitro smejo ta težka vozila voziti zaradi tega, ker bi sicer potniški promet preveč trpel.

»V ustaški državi je treba delati«

Odločne besede doglavnika dr. Budaka na ustaškem zborovanju v Karlovcu

Preteklo nedeljo so bila na Hrvaškem številna ustaška zborovanja, na katerih so govorili doglavnik dr. Mile Budak, minister dr. Lovro Sušić, vojskovodja Slavko Kvaternik in drugi. »Novi list« poroča zelo obširno o skupščinah v Karlovcu, Osijeku, Zemunu in Pušči.

V Karlovcu je imel velik govor doglavnik dr. Mile Budak. Pri njegovem sprejemu so bili navzoči veliki župan, poveljnik mesta polkovnik Tomašević, drugi ustaški veljaki in zastopnik nemške narodne skupine Friedrich Peschke, pešadijski polkovnik Defar ter predstavniki italijanske vojske z generalom Ferrarjem na čelu.

Prinašamo le nekoliko najvažnejših stavkov iz velikega govora doglavnika dr. Mile Budaka v Karlovcu. V uvodu je doglavnik izročil poglavitne pozdrave in čestitil Karlovcanom, da so bili samo oni tisti, ki so prvi sprejeli moža, ki je po 800 letih oživel nezavisno državo Hrvatsko. Nato je nadaljeval:

»Ta čast, ta sreča nista slučajni, ker jima v življenju ni slučajnosti. Ko je mnogi izmed vas slišal in govoril, da Pavelčeva politika ne velja, da on ne more upeti, edino če bi slučajno, mogoče, kdo bi vedel, kako bi se moglo to dogoditi, vsi oni, ki so tako govorili, imajo danes dokaz, da so govorili ali otročje nepremišljeno, ali neumno, ali iz nekih razlogov. Ni slučajnosti. Vse ima vzrok in posledico. Mi smo,

Čelešnik

Igor Zagrejen:

Toda, kadar se spet vračajo, po novih uspehih pijani od zmagovalstva mimo te stene nazaj v dolino, se namah streznijo in zresne in prešerni blisk jim v hipu izgine iz oči.

Beseda zastane in pogled zdrene z njenih nečloveških strmin kam drugam — kamorkoli že: v drugo goro, v morje gozdov in grmovja, v meli, ali pa k prijaznemu, gostoljubnemu domu sredi zelene trate, ki jo brez konca in kraja polni šum obilnega bistriga izvirka.

Med ljudmi so odljudneži, ki jih je neugnanost gonila v nehodne strmale vsakokrat pozabljali nanjo potem, ko so razpredli drzne načrte, kako jo bodo nekoč ukrotili.

Tako je šlo iz leta v leto.

Vesali so se skupine le podale vanjo, pa so obračale že po nekaj metrih.

Cas je šel mimo kakor voda in kakor ta na kamenju, je on pustil na ljudeh svoje sledove.

Obrusili so se, izmodrili in polagodili.

Kmalu so sinčnu ali hčerki kazali hrib, ki so se bili nekoč namerjali z njim dati.

In žena je z nejevoljo poslušala v prezgodnjem strahu, da jim ne bi prehitro izpridili otrok.

Zmanjkalo je pomalek tega in onega, izgubili so se v ravnini, čisto podjarmljeni od vsakdanjih skrbi, nič manj vdani v usodo kakor tisti, ki nikoli niso nosili zastavljen življenj nad prepade.

Čelešnik pa je kljuboval viharjem, nevihtam in ljudem. Se zima si ni mogla podvreči njegove stene. Ko je vse gore naokrog in vse stene zamele s snegom, je stala Čelešnikova gola kakor sredi poletja.

Le dve, tri bele krpe so se kdaj pa kdaj, ko se je po večdnevem meteu nebo zjasnilo, zasvetile za dan, dva v njenih mokrih, premraženih robovih.

Sonce je žgalo in zrak je bil gost od omočičnega, prijetnega duha po sparnem jolovini. Od skal

kovati je, da bo zanimanje za to literarno privedev ugledu pesnikove osebnosti in dela primerno.

Golar Cvetko na lep način ubira strune — svojisko seveda, obdarjen z drugimi darovi — kakor jih je svoj čas Mura-Aleksandrov. Nazaj v kraje, kjer polje toplo življenje, v pesmi in delu. Večer se občinstvu, ki mu je pesniška beseda všeč, sam od sebe priporoča.

Nov prometni otok

Ljubljana, 17. julija.

Pred leti se je ljubljanski cestni promet moderniziral in na križiščih najvažnejših cest je mestna občina postavila tako imenovane prometne otoke. Vozniki, zaradi katerih so otoki predvsem narejeni, se dolgo časa niso mogli navaditi na to novotarijo, končno so pa le uvideli, da je prometni otok kaj pametna zadeva.

Leningrad bo doživel usodo Varšave

če bo Vorošilov tako trmast, da ga bo branil - Zaradi treh milijonov prebivalcev so mu Nemci do sedaj prizanašali z bombami

»Le ultime notizie« prinašajo zanimiv članek, poslan iz Berlina, v katerem beremo med drugim tudi tole:

»Usoda dveh velikih ruskih mest, Leningrada in Kijeva, je že zapetena. Njuna zasedba je samo še vprašanje nekaj dni ali celo nekaj ur.

In res — kakor poroča nemška uradna agencija — so bile vse sovjetske čete, ki so tvorile glavno obrambo zahodne Ukrajine, potem ko so bile teden dni obkoljene med Zitomir in Berdiščevom, uničene po treh dneh trdovratnih bojov.

Tako je bila odstranjena nevarnost ob bokih nemških prodirajočih divizij, ki so bile pred dvema dnevoma pri Zitomiru, kakšnih sto kilometrov od Kijeva, in ki bi zdaj že morale videti predmestja ukrajinske prestolnice.

V zvezi s tem je treba poudariti, da se Sovjetom skoraj nikdar ni posrečilo uničiti poljskega pridelka, kajli pšenica je zdaj tam še zelena. Tako je ves pridelek Zahodne Ukrajine, ki ji pravijo evropska žitnica, padel nedotaknjen v nemške roke.

Na istem odseku so se razvili boji med nemškimi divizijami ter raztresenimi sovjetskimi oddelki, zlasti na področju med Novogradom in Radomyslom, boji, ki so prinesli popolno uničenje ruskim oddelkom. Na severnem odseku so zdaj že prodre na ozemlje med Ilmenskim in Pejpuškim jezerom in so že onstran Porhova, kjer so odbile napad, ki so ga vzpizorili motorizirani sovjetski oddelki in raztresene skupine vojaštva.

Usoda mesta Petra Velikega je zapetena in preostaja zdaj samo še videti, če bo Vorošilov, ki poveljuje sovjetskimi silam na tem odseku, res tako trmast, da bo branil mesto ter mu na ta način pripravil prav takšno usodo, kakršno sta doživela Varšava in Rotterdam.

Zadaj ni mogoče vedeti ničesar določnega. Dejstvo pa, da Nemci dozdaj še niso bombardirali tega mesta, dovoljuje misliti, kako nemški generalni štab želi storiti vse, da bi prizanašal metropoli, ki šteje nad tri milijone prebivalcev. Seveda pa, če pa Rusi hočejo iz tega mesta narediti utrdbo in ga braniti za vsako ceno, se bodo Nemci

Bili pa so tisti prometni otoki kaj enostavno postavljeni. Otok je bil zgrajen iz ukrivljenega lesa in dva lesena stebra je imel postavljena v sredi. Cas pa je opravil svoje. Les je preperel ali pa so ga koleasa avtomobilov počasi zrahljali in otoki so počasi postali le še »razvaline«, ki niso mogle več služiti svojemu namenu. Taka »razvalina« je bila že precej časa v Gradišču, t. j. na križišču Gradišča in Erjavčeve ceste. Medtem ko so druge prometne otoke že zdavnaj obnovili in postavili kamnitne, je gradišči prometni otok dolgo čakal na obnovitev. Pa jo je dočkal. Te dni so delavci pripeljali ob Erjavčovo cesto novo obdelano kamenje, ki ga bodo zložili tako, da bo nastal nov otok, ki pa bo kos dolgemu času. Otok bo namreč iz granita. Tudi pokončna stebra bosta iz kamna. Sedaj bodo delavci odstranili staro podrtijo prometnega otoka in postavili nov otok, ki ima na tem mestu kaj primeren prostor.

Leningrad bo doživel usodo Varšave

če bo Vorošilov tako trmast, da ga bo branil - Zaradi treh milijonov prebivalcev so mu Nemci do sedaj prizanašali z bombami

moralo poslužiti vseh sredstev, da zlomijo odpor.

Na osrednjem bojišču divjajo v zadnjih 48 urah (poročilo je bilo napisano 16. julija) najtrdovratnejši in siloviti boji med nemškimi oklepni divizijami in med silovito maso vojaštva, ki ga je maršal Timošenko poslal na ravnine pri Smolensku, na Stalinovo črto, da bi zlomil nemški pritisk. Te velikanske trume vojaštva pa ne bodo uspele, da bi zaprle pot oklepni oddelkom, kakor se testu ne more upirati jeklenemu klinu.

V nekem vojnem poročilu beremo, »da so dosedanja uspehi tako veliki in da so naše čete že tako daleč prodrele na rusko ozemlje, da jih okrovalne kolone niti ne morejo dohiteti in jim slediti. Odpor Sovjetov je povsod zlomljen, to pa zlasti po zaslugi bombnikov in strmoglavcev.«

Potem to poročilo omenja junaštvo nemškega generala Guderiana (o tem smo podrobno pisali že v eni prejšnjih naših števil), ustanovitelja nemških oklepni enot, ki se je pri teh bojih izkazal za izredno korajžnega, saj prodira njegov tank vedno pred ostalimi, on sam pa z odprtega bojnega voza vodi operacije ter se ne zmeni za zasede, iz katerih sovjetska vojska siplje ogenj na prodirajoče nemške oddelke.

Nabavo blokov tramvajskih vozniških listkov uprava električne ceste železnice potnikom zelo priporoča, ker se bloki dobe v predprodaji z 10% popustom, obenem pa potnikom ni treba sproti kupovati vozniških listkov. Tako blok s 25 listki po 0.60 lir velja v predprodaji samo 13.50 lir, blok z 10 listki po 0.80 lir velja v predprodaji samo 7.20 lir, blok z 10 listki po 1 liru pa dobite v predprodaji že za 9 lir. Bloke prodajajo vsi sprevodniki v vozovih.

SPORTNE VESTI

Darko Mavsar, nekdanji član »Planine« je doma iz Kranja. V nedeljo je nastopil Darko med lahkoatletci Celovca, ki so teknovali s solnogradskimi. Na mitingu je vrgel Darko kopje kar 65.81 m daleč. Vsi njegovi meti pa so šli čez 62 m. Lep rezultat.

Nemško državno plavalno prvenstvo na Dunaju. V soboto in nedeljo je bilo na Dunaju nemško državno prvenstvo v plavanju, waterpolu in skokih. Nekaj najboljših rezultatov: na 200 m prsno dame sta se sestali rekorderka Anny Kapell in Inge Schmidt. Zmagala je Schmidtova iz Hamburga v času 3:01,1 din. Druga je bila Hartmannova v času 3:05,5 in tretja Gusse 3:09,2. — Na progi 1500 m je zmagal Werner Plath v času 20:20,5 pred svojim rivalom Heinzom Arendtom, ki je rabil za isto progo 20:59. — Na progi 200 m dame hrbtno je zmagala Liesl Weber v času 1:19,9 pred Kellermanovo, ki je rabila 1:21,5. — V stafeti na progi 4x100 m gospodje je zmagal bremenski športni klub v času 5:06,9 pred ASW klubom iz Breslaua (5:12,2). V stafeti 4x200 m prosto je zmagala stafeta Hellasa iz Magdenburga v času 10:05,9 pred stafeto Nikat iz Heidelberga (10:57,8).

Znani ameriški metalec kopja Peoples je pred nedavnim izboljšal ta rekord USA in vrgel kopje kar 71,40 m daleč.

SILVIO ROSSI
via Ponchielli No 3
Trieste: piazza Caduti Fascisti No 4

Fabbrica Ombrelli
ingrosso - dettaglio
Borsoette, valige,
bauli, bastoni ecc.

Tovarna dežnikov
nabedelo, nadrobno
Torbice, razni kovčki,
palice itd.

»V ustaški državi je treba delati«

Odločne besede doglavnika dr. Budaka na ustaškem zborovanju v Karlovcu

to se razume samo po sebi, neizmerno hvaležni našim velikim prijateljem in zaveznikom Nemcem in Italijanom, ker so nam mnogo pomagali. Ali, bratje in sestre, niti oni nam niso pomagali iz ljubezni in za naše lepe oči. Vse to je račun, kajti taka je mednarodna politika. Zato je največja napaka, če kdo misli, da so nam Nemci in Italijani nekaj darovali. Resnica je, da so oni tako močni, da bi nas lahko z enim udarcem uničili, kakor da bi lev pograbil zajčka, da pa tega ne store, ni to platonska ljubezen, temveč račun. Nemci in Italijani vedo, da imajo največji interes, da bo prav na tem usodopolnem koščku zemlje narod, ki je neizmerno veren zaupanja vrednim in vdan prijatelji prijateljem.

In zdaj mora hrvaški narod zopet odigrati važno zgodovinsko vlogo. On bo zid med vzhodom in zahodom. Morda so med vami ljudje, ki mislijo: »Počakaj, Budače, da pride Jože, boš videl (Klicaj: dol!) Ne kričite doli, ker bodo to opravili Nemci.«

Nato je doglavnik govoril o ustaški ideji, delu in žrtvah za državo in narod. »V tej ustaški državi je treba delati, delati in zopet delati. Kdor noče delati, ta bo prisiljen na delo, kdor pa ne more delati, bo zanj skrbel hrvaški narod.«

Večeri nesmiselne prešernosti, ko se je moralo vse izdijavati, ko nazadnje mora iz puščavnika priti pust, norec, ki motovili in rjove, razkazuje mišice in prostaško razsipa junaške zgodbe, ki so se res primerile.

Večeri, ko je grmela pesem, hreščala harmonika, se od bijočih sekačev cetril pod in lezli žebli iz desak.

In ko se je šel pust iz vročine ven hladit, se mu je tako na samem zazdelo, da se nočne gore s svojimi modrimi glavami odkimavajo nad njim — kaj ne bi potlej ljudje?

Pa še dan počitka, z brnečo glavo in mačkom, da se je duh spokoril in otrezil in da je prešla norčavost.

Potem so se pa v zgodnjem jutru spet oglasili iz sten zamolki in svetli udarci.

Kladivo je s klinom pelo posebno pesem, ki je gornikom spodaj na stezah oznanjala predznost.

Vse gre mimo: sijoče polodne v beli steni, nočna hoja pod tihimi, temnimi vejami speših smrek, bistro jutro, polno nemirnega razbijanja v srcih in šumenja v glavah, zbegana radost in šemeča tesnoba pred bližnjimi dogodki. Zbrane in hrupne večerne zarje pred kočami, varne noči med ljudmi in dolge, mirne, temne ure v samotnem skalovju, kjer sta v somrak pogreznjena zemlja in zvezdnato nebo enaka prepada, brez usmiljenja, trda in tuja.

Res, kakšno je bilo to poletje!

Nemirno, brez obstanka, lahkomiselno, pa spet močno, čvrsto in sveže. Kakor veter, ki vihra vsevpreg, nori po travah, se zaganja v pečevje, vasuje na drugi gori, pa se spet vrača, podnevi ali ponoči, se igra s strelami na pastirskih bajtah, hlasta po ruševju — tako je šlo čez dogodke in z njimi.

Vetru je bilo podobno ali slikam na bežeči vodi, ali pa tudi dimu iz Čelešnika.

Družbe so se razteple, potihnil je vesel hrup — še malo, pa pride jesen z otožno, bolešno umerjenostjo.

Zdaj je prišel čas za reči, ki so se vse leto odlagale.

Za velika dela, ki jih je treba opraviti v zbranosti, ko ni nikogar zraven, da bi motil.

Menih gleda skozi okno.

Z oskrbnikom sedita.

»Večerjo kuhaj!« pravi na lepem.

»Kdo?« vpraša lhta iz kota, kjer si daje opravka z nahrbtnikom.

Menih strmo skomigne z oči in tako pokaže. S pogledom gresta za njegovim ven do vrha.

»Aha! Pa res!« pritrdita, ko razumeta.

»Kaj prida ne bo! Z drvimi gre bolj na skopo! Slabo kuril!« pristavi lhta.

»Tak jutri ga potlej mislita!« se oglasi oskrbnik.

»No, če ga res podreta... Z daljnogledom vaju bom itak videl, oja, še s prostimi očmi, kaj ne bi!«

»Peter! Kar nič naj se ti ne zatika!« ga zavrne lhta.

»Kako si začel... če ga res podreva? Kaj bo potlej? Na jeziku si imel, pa si se skesal! Nekaj se mi sveti kakor da bi bilo letos spomladi, za Jožeta ali kaj, takole kar nekam dosti govora o nekakšni hudo lepi in povrh še hudo polni zelenki! Kaj pa je zdaj z njo? Menda je nisi že sam tačas... ali kako?«

»O ne, še je, še! Nič se ne bojta! Če živa pri-deta s Čelešnika in če ga zmagata po tej plati, potem tudi druge ne bo prav nič škoda!«

»Od kdaj imaš pa tako široko srce, Peter?«

Ta je za Menihova.

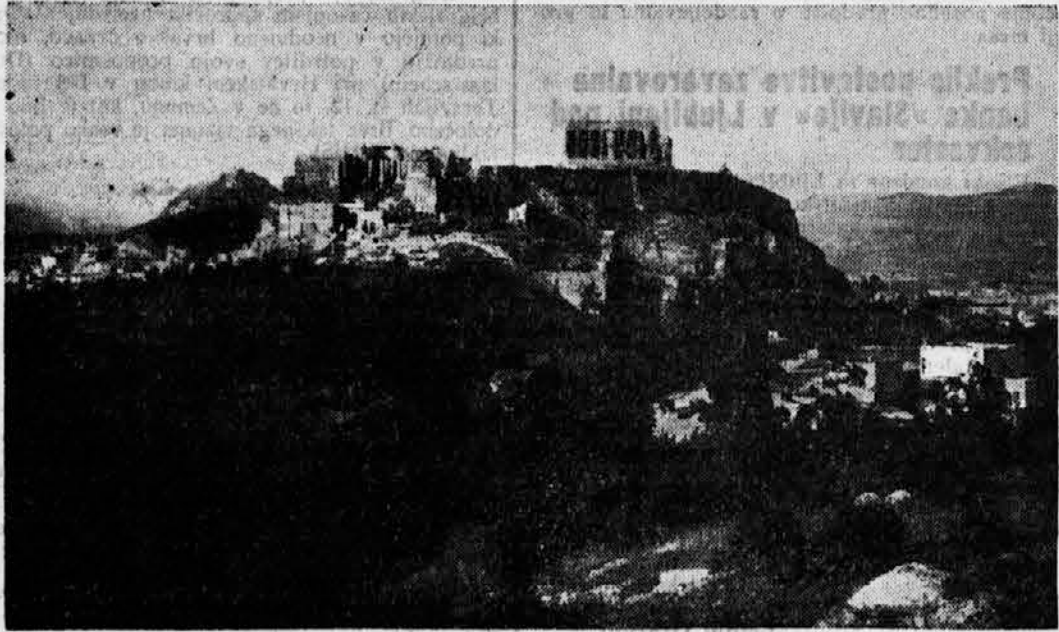
»Pa res!« pravi lhta. »Mar bomo tisto drugo, ki si jo že napol obljubil, za Silvestra! Samo, da se do takrat ne boš skesal!«

Iza stopi v sobo.

Iza, lepa, mlada, pa sama. Ni ga, da bi ji delal družico, čeprav je šel glas o njej že iz doline, ko je komaj tri dni v Globeli. En dan, dva dni sama, ko je bilo lani tako veselo. Tretji dan ji je že žal, da je prišla sem, v to puščobo zapravljat kratke počitnice.

(Nadaljevanje.)

Graditev Akropole je stala 50 milijonov mark

Pogled na celotno atensko Akropolo

Raznim računom nista postavila meje niti čas niti prostor in zato se ni treba čuditi preveč, če se je našel tudi človek, ki si je kljub sedanjim viharim in resnim časom priboril to čast, da je prvi izračunal, vsaj približno, koliko je stala graditev slovite atenske Akropole, na katerih je pred nedavnim poleg grške zastave zavihrala tudi italijanska.

Na Akropoli, starodavnem gradu, ki se dviguje nad Atenami, je bilo približno 150 stebrov, ki so podpirali in deloma še podpirajo nekdanja grška svetišča in druge zgradbe. Vsak teh stebrov je bil sestavljen povprečno iz desetih kosov. Rabili so tri dni, da so vsak tak kos prepeljali z mulami iz penteliškega kamenoloma do Aten, za vseh 1.500 kosov pa 4.500 dni. Potem ko so te kose postavili drugega na drugega, so začeli vanje vklesavati zlebiče. Pri enem samem stebri, kakršen je kralj Heretion, je delalo dobra dva meseca po pet ali šest delavcev. Delavec je tedaj zaslužil po eno dramo na dan, kar bi odgovarjalo sedanjim 80 pfenigom — kakor so zdaj preračunali v Nemčiji. Če bi en sam delavec izklesal zlebiče v en tak stebel, bi zaslužil toliko, da bi v sedanjem nemškem denarju naneslo 288 mark. Klesarska dela pri vseh 150 stebrih pa so stala nad 45 milijonov mark.

Slavno svetišče Parthenon so gradili nič manj kot 15 let. Zgrajen je bil prav za prav še dosti hitro, če upoštevamo, da takrat niso imeli tako izpopolnjenih sredstev, ki so se jih posluževali pri gradnji, kot jih imamo danes. Gradnja Propilej je stala približno 800 talentov, ali v sedanjem nemškem denarju približno 10 milijonov mark. Nekako dva milijona mark več je bilo, treba plačati za graditev prej omenjenega Parthenona. Kip Palade Ate-ne, na katerem je bilo za 40 talentov ali 1.048

kilogramov zlata, je stal nič manj kakor 3.400.000 mark.

Če podamo račun v celoti, vidimo, da je zgraditev slovite Akropole z vsemi njenimi starodavnimi grškimi svetišči, spomeniki, cestami in stopnišči skupno z drugimi postranskimi stroški stala približno 40 do 50 milijonov mark. Toliko je vsaj naračunal nemški strokovnjak, kakor pravi poročilo iz Berlina. Težko pa je povedati, kaj ga je privedlo do tega, da se je spravil k takšnemu računu.

Po šestnajstih otrokih še trojčki

Neka kmetica iz pokrajine Aquila, mati šestnajstih otrok, je pred kratkim dobila še — trojčke, dva dečka in deklico. Vsi, mati in trojčki, so zdravi. Pokrajinski prefekt je v družbi predsednika Društva mater obiskal to kmetico, ji zadel vso srečo in zdravje, potem pa ji je v imenu Duceja še izročil precejšnjo vsoto denarja, da ne bo v skrbeh, kako bo svojo številno družino preživljala, vsaj nekaj časa.

»Gospodična Tarzan«

Skupina ljudi — morda bi jo smeli imenovati celo znanstveno odpravo — je obiskala nekaj otokov v tako imenovani Oceaniji, in je v še neraziskanih krajih našla na nekaj nenavadnega, nekaj takšnega, kar še ni odkrila nikjer nobena druga odprava. Učenjaki so se tam srečali z mladim dekletom, ki gotovo ni bila domačinka, kajti njena bela polt jo je izdajala, da se je morala nekoč pripeljati iz civiliziranega sveta na te otoke. Tamkajšnji rod »lovev na ljudi« jo je smatral za svojo kraljico.

Dekle so krstili za »gospodično Tarzan«, kajti živila je med tamkajšnjimi divjimi Indijanci res nekako tako kot Tarzan, kakršnega poznamo s filmskega platna. Nihče ne ve, kako je to dekle zašlo med tamkajšnje divjake, še večja uganka pa je, kako si je nad njimi pridobila neomejeno oblast.

»Gospodična Tarzan« pravi, da se prav nič ne spominja, da bi živila kdaj kje drugod. Govori neko angleško narečje, iz česar bi se morda dalo sklepati, da je ona edina, ki je ostala pri življenju od vseh tistih potnikov, ki so se bili leta 1923 tod mimo vozili z angleškim parnikom »Douglas Mawson«, in se je potem ta ladja tam nekje v bližini potopila.

Člani ekspedicije so dekle vzeli s seboj in jo prepeljali v Manillo. Toda ona pravi, da ne spada med civilizirane ljudi ter vztraja pri tem, da se hoče vrniti nazaj k »svojemu ljudstvu«. Upajo pa, da se bo morda le premislila in da jo bo mogoče pridobiti za to, da bi v bodoče kdaj nastopila tudi v kakšnem filmu. Njeno ime, ki so ji ga dali, bi gotovo vleklo in bi film, v katerem bi nastopila »gospodična Tarzan«, brez dvoma žel še večje uspehe, kakor jih je film s prejšnjim Tarzanom.

Obračun po treh tednih bojov na romunsko-sovjetskem bojišču

»Il Piccolo« prinaša daljše poročilo iz Bukarešte, v katerem podaja položaj na romunsko-sovjetskem bojišču po treh tednih vojskovanja. V njem najprej piše o briljantnih uspehih, ki jih je romunska mornarica izvajala nad sovjetskimi pomorskimi silami, ko je poleg ruske rečne torpedovke »Moskva« poškovala še neko drugo rusko ladjo iste vrste, ter še nadaljnih pet ladij, kar da predstavlja za sovjetsko pomorsko in rečno ladjevje težek udarec zlasti za plovbo po Donavi, po kateri Sovjeti zdaj ne morejo več pošiljati svojih ostalih ladij. Potem poročevalec pride na sovjetsko letalsko bombardiranje petrolejskega področja pri Ploestiju in pravi:

V nekem uradnem poročilu stoji, da je sovjetsko bombardiranje področja pri Ploestiju, ki so ga Sovjeti uprizarili preteklo nedeljo zvečer, zahtevalo natančno tri smrtno žrtve med civilisti in vojaštvom ter da je nekaj bomb zadelo tri petrolejska skladišča. Od šestih letal, ki so priletela nad Ploesti, so nemški lovci, ki so se takoj dvignili v zrak, sestrelili štiri.

Strahotna bilanca za rdeče

Bilanca tritedenskega vojskovanja na romunsko-sovjetskem bojišču je prav tako kot na drugih protisovjetskih bojiščih, strahotna za rdeče — pravi dalje to izčrpno poročilo. Kar se tiče ozemlja, so Sovjeti izgubili Bukovino in Severno Besarabijo. Nemško-romunske čete so na več točkah dosegle, ponekod drugod pa celo prekoračile reko Dnjester, ki je pred letom dni predstavljala mejo med Romunijo in Sovjetsko zvezo. Na gotovih področjih rdeči niso bili samo poginani čez to reko, pač pa so jih nemško-romunske čete zasledovale dalje v Ukrajino nad 20 km daleč. Z vojaškega stališča pa je važno, da so Sovjeti imeli znatne izgube na moštvu in vojnih potrebščinah. Mnogo tisoč ujetnikov, topov, tankov in strojne je padlo v roke Romunom, ki so ob sodelovanju z nemškimi letalstvom poleg tega še sestrelili ali uničili na tleh približno 1000 sovražnikovih letal.

Zelo mnogo je bilo potem na sovjetski strani mrtvih in ranjenih v teku teh tritedenskih bojov tudi na moldavskem bojišču, kjer so se

boji razvijali z največjo srditostjo. Poleg tega je nastala med sovjetsko vojsko na tem severnem odseku zaradi neprestanih romunskih napadov in je zdaj njihova učinkovitost postala minimalna.

Bilanca tritedenskih bojov na tem področju se torej zaključuje s katastrofalnim primanjkljajem za rdeče, s pasivo, ki je toliko pomembnejša, ker so moskovski boljševiki tako trdno zagotavljali, da bodo v enem samem tednu opravili z romunskim bojiščem in prispeli v Bukarešto.

Barbarsko divjanje nad Bukarešto

Izgube, ki so jih bili rdeči utrpeli v Bukovini in Besarabiji, so morale zbuditi v Moskvi nov val divjega sovraštva do Romunov. Samo s tem in pa s prirojenim barbarstvom komunističnih vojakov se da razložiti način, ki so se ga v pretekli noči poslužili rdeči letalci ko so napadli Bukarešto. Pri dveh napadih so sovjetski letalci metali na romunsko prestolnico samo zažigalne bombe z očitnim namenom, da bi povzročili škodo in žrtve med civilnim prebivalstvom. Toda prizadevanja rdečih so bila zaman, to pa prvič zaradi tega, ker so sovjetski letalci slabo merili, drugi pa zaradi varnostnih ukrepov, ki so jih izdali Romuni. Sovražnik je vrzel silno veliko bomb, toda nekaj jih je padlo na polja zunaj mesta, mnogo drugih pa na ulice romunske prestolnice, a niso eksplodirale, le nekatere so zadele stanovanjske hiše v predmestjih ter zanele majhne požare na podstrešjih in zgornjih nadstropjih hiš, v katerih so stanovali uradniki in delavci. Požari so zavzeli skrajno majhen obseg.

90 odstotkov bomb z napakami

Tehnični strokovnjaki so preiskali bombe, ki niso eksplodirale, in so ugotovili, da jih je 90 odstotkov bodisi glede na izdelavo bodisi na material, iz katerega so bile narejene, imelo takšne napake, ki se iz njih da sklepati, da izvirajo iz načrtno sabotaže sovjetskih delavcev po tovarnah in po skladiščih Sovjetske zveze. Iz te ugotovitve se lahko tudi sklepa, kakšen duh vlada med ruskim prebivalstvom sprito boljševiške vlade.

»Spomini in utrinki«

je ime slovitega švedskega zdravnika Axela, v katerem nas pisec poveda v svoj prelepi svet čudovitih srečanj s siromaki, ki se niso mogli znajti na naši zmešani obli, z neuravnoteženci vseh vrst, z ljudmi, ki so telesno ali duševno krutemu življenju naprodaj; srečanja s palčki ki imajo na svojih koklicah več modrosti kakor mi v svojih plešastih lobanjah; srečanja s psički, ki z miganjem repka govore precej bolj zavito, kakor ga premoremo mi.

Munthejev svet je tako čist in lep, da našemu svetu prav gotovo odmrša, če se vanj utopiš. Prepričani smo, da ga ni med nami človeka, ki ne bi pri branju tega našega novega podlistka čutil, da je Munthe neko poglavje posebej zanj zapisal.

Berite ta podlistek! Našli boste poglavje, ki ga je Munthe zapisal za Vas, čeprav ga niste še nikdar v življenju videli in on Vas ne.

Maria! (talo Balbo)

Italijanski roji nad svetom

Stormi d'Italia sul mondo

Obraz se mi zmrči ob tem sporočilu. Srce se mi skrči ob bolečine. Kako je vendar to mogoče, saj ni bil ranjen! Nenadoma se poslovim in odhitim v prenočišče. Še ena žrtev! Ali ni zadostoval Quintavalle? Kako dober in priden dečko je bil Squaglia!

Pozneje sem dal duška svoji žalosti v razgovoru s Cagnom, Longom in Pellegrinjem. Odpovedal sem vse prireditve, ki so nam jih pripravili Portugalci. Sporazumem se z Rimom za odložitve odhoda. Pozneje mi general Piccio sporoči iz Marseille-a, da se tudi tam pripravlja slovesen sprejem.

Ob 20 so aparat preskrbljeni in pripravljeni za odhod. Do večera pišem poročilo in razne brzojavke. Povečerjam v naglici, nato pa odidem s poslanikom Guariglijem peš po najobljubljenih ulicah Lizbone, da se tako izognem radovednosti množice. Ko se vrnem, mi žena in otroci telefonično voščijo lahko noč. Ta pozdrav mi prinese blagodejno pomirjenje.

Toda ena brzojaka mi dospe, ki me napolni z veseljem. Duce mi sporoča: »Veselil se tvojega srečnega poleta preko Atlantika. Današnja neizgoda ni velika in dokazuje, da je tudi pristanek na Azorskih otokih imel svoje neznanke. — Mussolini.«

Naslednji dan izročim pilotom atlantske orle in specialistom atlantske znake. Valle mi je prinesel dragoceni zavoj in okrasiti hočem prsa svojih dečkov ob obrežju Atlantika.

Obred, ki je strogo vojaški in zato zelo preprost, se vrši na dvorišču hotela. Vse moštvo se vstopi v vrsto. Nagovorim jih z nekaj besedami:

»V trenutku, ko nastopamo zadnji del naše poti, pozdravljam domovino, kralja in Duceja. Gremo proti Rimu. Italijanom ni treba razlagati, kaj pomeni Rim. Naš polet je visoko dvignil našo zastavo. Ta podvig bodo mogli drugi prekositi, še lažje pa to storimo mi sami.«

»Za domovino, za Kralja, za Duceja.«

Moštvo se enoglasno odzove.

Nato izročim vsakemu posebej znak »prekoatlantskega letalca«. Druga za drugim objamem svoje tovariše. V tem objemu je častno poročilo za boje, ki v bodoče čakajo moje orliče.

Popoldne grem pozdravit predsednika republike, generala Carmona, katerega že poznam. Sprejme me zelo prisrčno. Častita mi za uspeh in mi naroča pozdrave za Kralja in Duceja.

Še en dan odmora. Hrepenenje po Rimu postaja vedno bolj goreče.

Rim.

Vedno niže letimo proti izlivu reke. Pod nami so grički in trate naše drage domovine. Motorji so že skoraj utihnili in le rahlo brnenje dokazuje, da še ne spijo. Prav na lahko se spuščamo na vodno gladino. Še nekaj časa letala držijo po rumeni vodni površini in puščajo za seboj sled srebrnih pen. Zopet se motorji zbudijo in letala zavijejo v pristan. Obrežje je natrpano z občinstvom, ki nas z navdušenjem pozdravlja.

Motorni čoln mi prihaja naproti. Toda brez potrebe, kajti aparat se popolnoma približa pomolu in brez težave skočim na levo krilo.

Opazim Duceja v črni srjaci in z žarečim obrazom. Dvignem roko v rimljanski pozdrav. Nemudoma skočim na pomol pred njega, medtem ko me množica pozdravlja z navdušenimi vzkliki. Duce me pritegne k sebi, objame in poljubi. S to kretnjo mi vse pove in prav tako jaz njemu. Nekaj časa ostaneva brez besed. Nato mi Duce čestita kakor tudi mojim ljudem. Njegove besede pohvale odmevajo v mojem srcu, kakor zmagovalne himne. To je edina nagrada, po kateri sem hrepenel. Duce mi pove, da nas čaka Konstantinov slavlolik, pot, po kateri so se vračale rimske legije in Palatin.

»To je preveč za nas,« pristavim v zadregi.

»Nikakor,« mi odgovori Duce: »domovina vam to dolguje.«

»Toda tvoj objem je zadostno plačilo za vse naše zasluge...«

Govori Mussolini.

»Atlantiki, gospodje častniki!

Ko sem vam pred štirimi meseci govoril s tega mesta, sem vam mimogrede omenil nalogo, ki vas čaka in izrazil gotovost o vašem uspehu. Ko je vaš pogumni poveljnik prišel k meni po slovo, sem mu izjavil, da sem prepričan, da se bo vrnil. Moje veselje v tem resnično sončnem dnevu, kali spomin na obe žrtvi iz Amsterdama in Azorskih otokov. Spomin nanje bomo verno ohranili v naših srcih.«

»Sledil sem vam s tesnobo in obenem z gotovostjo. Danes, po vašem zmagovalstvu izjavljam, da ste to zmagovalstvo popolnoma zaslužili: zaslužili za Italijo, za Revolucijo in za letalstvo.«

»Za Italijo: med vašim poletom, ki bo s časom postal legendaričen, je na milijone ljudi vseh jezikov sveta izgovarjalo ime Italije. Ko ste prispeli v Ameriko, ste s svojo prisotnostjo in s

svojim podvigom poživil narodno zavest ondotnih italijanskih naseljencev. Za Revolucijo, ker ste polet izvršili v črni srjaci. Saj je ta polet moral posvetiti na nebu obeh celin fašistično revolucijo. Za letalstvo, ker mislim, da bo preteklo precej časa, preden bodo mogli drugi narodi doseči, kaj šele prekositi vaš veličasten polet.«

»Izrazam vam svojo najglobljo zahvalo in svojo zadovoljnost, kot poglavar države, kot Italijan in kot fašist; s tem, da sem objel vašega poveljnika, ki vas je z razumom in z vnelo vodil do zmage, hočem objeti vas vse in vsakega izmed vas.«

»Njegovo veličanstvo kralj je podpisal dekrete vašega napredovanja. Še danes vam hočem izročiti znake vaše nove vojaške stopnje.«

Obrazi mojih tovarišev so blede in izražajo globoko ginjenost. Tudi moje srce napolnjujejo ista čustva.

Duce se mi znova približa, me objame in poljubi ter izroči kapo maršala. Drug za drugim stopijo moji tovariši iz vrste in prejmejo iz Ducejevih rok nagrado za svoje junaštvo.

Ginljiv obred je končan. Fanfare se oglašajo.

Popoldne nam Starace z Direktorijem in vsemi hierarhi stranke izroči v palači Littorio zlato kolajno. Drugo nam izroči guverner Rima v dvorani Julija Cezarja v palači senata.

Zvečer se mesto kopije v luči.

Naslednje jutro se člani ekspedicije drug za drugim vrnejo s svojimi letali v Ortebello.

Z Aostskim vojvodom odidem na kolodvor malega mesteca, katerega sedaj ves svet pozna, kot gnezdo italijanskih orlov, da sprejemem kralja. Ob prihodu me kralj povabi v svoj vagon. Videti hoče moje znake, kot maršal letalstva. »To odlikovanje je preveliko zame, Veličanstvo...« »Nikakor, zaslužili ste ga,« je odvrnil vladar.

Pot s kolodvora do pristanišča je zelo kratka.

Moštvo je zbrano na krilih letal, ki tvorijo prekrasen lok na gladki površini jezera. Z motornim čolnom gre kralj mimo njih. Moštvo pa stoji v pozoru in mu vzklika: »Živel kralj!« Kralj je zelo ginjen in mi izrazi svoje veliko zadovoljnost.

Ko se je kralj vrnil na suho, je obiskal šolo, kjer se je pripravljaval prekoatlantski polet. Medtem je tudi moštvo prišlo na kopno in se postavilo v vrsto v pristanišču. Kralj prihaja. Vsi stoje v pozoru. Prosim kralja, da mi dovoli besedo. »V prisotnosti kralja in v njegovem imenu razpuščam drugo atlantsko eskadro. Živel kralj!«

»Živel kralj!« se odzovejo moji junaki.

Naša naloga je končana.

KONEC